

LAGUTSKOTTETS UTLÅTANDE 18/2002 rd

Regeringens proposition med förslag till fordonslag och lagar som har samband med den

Till trafikutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 september 2002 en proposition med förslag till fordonslag och lagar som har samband med den (RP 141/2002 rd) till trafikutskottet för beredning och bestämde samtidigt att lagutskottet skall lämna utlåtande till trafikutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- biträdande avdelningschef Reino Lampinen, kommunikationsministeriet
- lagstiftningsråd Lena Andersson och forskare Sakari Melander, justitieministeriet.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en fordonslag. I lagen skall ingå bestämmelser om allmänna säkerhetskrav för fordon, förbud mot handel med komponenter, separata tekniska enheter och cyklar som inte uppfyller kraven, klassificering av fordon, typgodkännande av fordon, system, komponenter och separata tekniska enheter, periodiska besiktningar och tekniska vägkontroller av fordon som används i trafik och registrering av fordon samt installation och reparation av fordon, system, komponenter och separata tekniska enheter.

Bestämmelserna motsvarar i sak och i fråga om de viktigaste delarna de nuvarande bestämmelserna i vägtrafiklagen, lagen och förordning-

en samt trafikministeriets beslut om handel med samt installering och reparation av trafikförnödenheter, trafikministeriets beslut om villkor gällande tillstånd för installering och reparation av trafikförnödenheter, förordningen om fordons konstruktion och utrustning, förordningen om registrering av fordon och förordningen om besiktning av fordon.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2003 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft i början av 2003.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utgångspunkter.

Utskottet har behandlat propositionen utifrån sitt eget behörighetsområde och därvid koncentrerat sig på straffbestämmelserna i fordonslagen och bestämmelserna om äventyrande av trafiksäkerheten och ordningsbot i strafflagen. Vidare har utskottet uppmärksammat de förslag till bestämmelser som skall passas ihop med lagförslagen i de propositioner (RP 20/2002 rd och RP 90/2002 rd) som är under behandling i lagutskottet. Utskottet tillstyrker för sin del propositionen men med följande anmärkningar.

1. Fordonslagen

96 §. *Straff.* Bestämmelserna om fordon i flera andra lagar och författningar på lägre nivå skall kodifieras i fordonslagen. För att efterlevnaden av bestämmelserna skall bli effektivare kommer brott mot dem att bestraffas som fordonsförseelse enligt 96 § 2 mom. eller äventyrande av trafiksäkerheten enligt 23 kap. 1 § strafflagen. I propositionens motivering framhålls (63/I) att det som anses straffbart i huvudsak inte ändras. Brott mot bestämmelserna bestraffas nu som äventyrande av trafiksäkerheten, trafikförseelse enligt 103 § i vägtrafiklagen eller trafikförnödenhetsförseelse enligt 8 § lagen om handel med samt installering och reparation av trafikförnödenheter (trafikförnödenhetslagen).

De straffrättsliga bestämmelserna om vägtrafiken har reviderats genom lagstiftning som trädde i kraft 1991. Då lyftes straffbestämmelser med fängelsehot ut ur speciallagstiftningen och över i strafflagen. Bara förseelser som bestraffas med böter, ordningsbot eller andra påföljder som lämpar sig för mindre allvarliga trafikförseelser blev kvar i speciallagstiftningen.

De föreslagna reformerna harmonierar mycket väl med principerna i totalreformen av strafflagen. Trafikförnödenhetslagen ersätts med fordonslagen och därmed upphävs också ovan nämnda bestämmelse om trafikförnödenhetsför-

seelse med fängelsehot som står utanför strafflagen och som till rekvisitet är mycket öppen.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs om fordonsförseelse som kan bestraffas med böter. Förseelsens gärningsformer specificeras i punkterna 1—15 med hänvisningar till paragrafer i fordonslagen och förordningar som utfärdas med stöd av bemyndigandebestämmelserna i lagen. Brott mot författningarna bestraffas som fordonsförseelse, om inte gärningen är ringa eller om inte strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

I motiveringen till bestämmelsen hänvisas till bestämmelsen om avstående från åtgärder i 104 § i vägtrafiklagen och noteras att det finns gott om rättspraxis på bedömning av om förseelsen är ringa eller inte. Utskottet påpekar att föreslagna 2 mom. och 104 § 1 mom. i vägtrafiklagen är av olika typ. I den föreslagna brottsbestämmelsen är en grövre gärning än ringa ett rekvisitvillkor som måste uppfyllas för att det skall vara fråga om brott. Däremot berättigar bestämmelsen i vägtrafiklagen myndigheten att avstå från åtgärder, om förseelsen med hänsyn till förhållandena är ringa. Enligt 104 § 2 mom. i vägtrafiklagen kan polisen utan att vidta andra åtgärder tilldela den skyldige en anmärkning.

Det framgår inte av propositionens motivering att meningen är att avkriminalisera ringa brott mot regler och bestämmelser om fordon som i detta nu bestraffas som trafikförseelser. Om ringa förseelser inte längre bestraffas betyder det också att en polisman inte längre får tilldela någon en anmärkning för ringa förseelse.

Lagutskottet föreslår därför trafikutskottet att det reder ut om det är lämpligt med en avkriminalisering. Vidare är det skäl att överväga om det vore bättre att myndigheterna vid ringa förseelser skall ha möjlighet att avstå från andra åtgärder och tilldela den skyldige en anmärkning för förseelsen.

Fordonslagen och de föreskrifter och bestämmelser av lägre rang som utfärdas med stöd av den utgör tillsammans med straffbestämmelser-

na en mycket komplicerad helhet. Regeringens proposition har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande och detta skall bedöma förslagets grundlagsenlighet. Lagutskottet framhåller att det i praktiken är nästintill omöjligt att reglera denna helhet enbart genom författningar på lagnivå. De föreslagna straffrättsliga bestämmelserna påminner lagstiftningstekniskt om bestämmelserna om naturresursbrott, t.ex. skogsbrott och skogsförseelse samt jaktbrott och jaktförseelse, som reviderats under detta år. Straffbestämmelserna är inte renodlade blancostraffbestämmelser utan de avser att precisera det straffbara beteendet genom beskrivningar av gärningen och hänvisningar till vissa bestämmelser i fordonslagen som innehåller ett bemyndigande att utfärda förordning.

Paragrafens 2 mom. 7 punkt gäller underlåtenhet att fullgöra en skyldighet enligt 51 §. Utskottet påpekar att det inte framgår av 51 § att det utifrån den går att föreskriva om en skyldighet att medföra intyg över att fordonet är taget ur trafik eller utomlands. I motiveringen hänvisas vidare felaktigt till försummelse av ersättningskyldighet för fordon enligt 86 §.

6. Lag om ändring av strafflagen

2 a kap. Om böter, förvandlingsstraff och ordningsbot

9 §. Ordningbotsförseelser. I paragrafens 2 mom. föreslås en lagteknisk ändring.

Lagutskottet uppmärksammar det sätt som det lagstiftats om ordningsbot på. Grundlagsutskottet har under detta riksmöte lämnat två utlåtanden (GrUU 20/2002 rd och GrUU 31/2002 rd) med bedömningar om lagstiftningen om ordningsbot. Enligt dessa utlåtanden rimmar det bättre med den straffrättsliga legalitetsprincipen

att det direkt framgår av lagen att det är möjligt att utdöma ordningsbot som straff för de förseelser som där avses än att ordningsbot föreskrivs som konkret straff först genom förordning. För detta talar också 80 § i grundlagen. Enligt grundlagsutskottet svarar gällande 2 a kap. 9 § i strafflagen på denna punkt inte mot de krav som den straffrättsliga legalitetsprincipen ställer.

Lagutskottet har gjort vissa utredningar med anledning av grundlagsutskottets utlåtanden. Det menar att en översyn av lagstiftningen om ordningsbot enligt grundlagsutskottets krav är ett omfattande projekt som inte är möjligt utan grundlig lagberedning. Det betyder att reformen inte kan genomföras i samband med de nu aktuella projekten, utan att det måste ske utifrån en särskild proposition.

Vidare påpekar utskottet att det också i proposition RP 20/2002 rd, som är under behandling i riksdagen, föreslås att 9 § ändras. Lagförslagen måste passas ihop så att båda propositionerna kan beaktas i den lag som träder i kraft längre fram.

23 kap. Om trafikbrott

12 §. Definitioner. I paragrafens 3 punkt föreslås justeringar på grund av de nya benämningar som skall införas i vägtrafiklagen. Också i proposition RP 90/2002 rd, som är under behandling i riksdagen, föreslås att samma paragraf ändras. Lagförslagen måste passas ihop så att båda propositionerna kan beaktas i den lag som träder i kraft längre fram.

Utlåtande

Lagutskottet föreslår trafikutskottet

att trafikutskottet bör beakta det som anförts ovan.

LaUU 18/2002 rd — RP 141/2002 rd

Helsingfors den 17 oktober 2002

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Henrik Lax /sv
medl. Sulo Aittoniemi /alk
Leena-Kaisa Harkimo /saml
Erkki Kanerva /sd
Toimi Kankaanniemi /kd
Seppo Lahtela /cent
Annika Lapintie /vänst
Kari Myllyniemi /cent

Veijo Puhjo /vänst
Tero Rönni /sd
Mauri Salo /cent
Petri Salo /saml
Timo Seppälä /saml
Marja Tiura /saml (delvis)
Harry Wallin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Timo Tuovinen.